

1 MAYIS'IN KAYNAĞINA İLİŞKİN YANLIŞLAR

Aydınlık Dergisi, 5 Mayıs 2002

Yıldırım Koç

Günümüzde 1 Mayıs'ı işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kutluyoruz. Peki, niçin 1 Mayıs? Birçok kişi bunun nedeninin 1886 yılında Chicago'da Samanpazarı'nda işçilerin yaptığı gösteri sırasında atılan bir bomba gerekçe gösterilerek Albert Parsons, August Spies, Adolph Fischer ve George Engel'in 11 Kasım 1887 günü Chicago hapisanesinde asılarak öldürülmelerinin anılması olduğunu zannetmektedir. Birçok kişi de, bu işçi önderlerinin sosyalist olduğu kanısındadır. Bu bilgiler ve kanılar yanlıştır.

1 Mayıs 1886 günü A.B.D.'de 10'un üzerinde kentte 350 bin dolayında işçinin katıldığı gösteriler yapıldı. Chicago'daki 1 Mayıs gösterilerine ise 80 bin kişi katıldı. Chicago'daki gösteriler sırasında hiçbir olay olmadı. Chicago olayları, 1 Mayıs 1886'da değil, 3 ve 4 Mayıs 1886 günleri oldu. McCormick Harvester Com. biçerdöğür fabrikasında çalışan işçiler Şubat ayından beri grevdeydi. Grevci işçiler işten çıkarılmış, yerlerine grevkıracılar alınmıştı. Bu işçiler 3 Mayıs 1886 günü grevkıracıların saldırısına uğradılar. Polis de işçilerin üzerine ateş açtı. Bazı kaynaklara göre 6, bazılarına göre 4 işçi öldürüldü, 20 işçi yaralandı. Bu saldırıyı protesto edenlerin başında "anarşist" (sosyalist değil) Albert Parsons ve August Spies geliyordu. Parsons ve Spies, dönemin ünlü anarşist sendika yöneticilerindendi.

Zanlıların jüri tarafından suçlu bulunmasında savcılıkça kullanılan en önemli belge, 4 Mayıs 1886 gösterileri için anarşistlerce yayınlanan mitinge çağrı ilanıydı. Mitinge çağrı metninin ilk biçiminde, "işçiler, silahlanın ve tüm gücünüzle gelin" sözleri yer alıyordu. Spies, provokasyon korkusuyla, bu cümleye karşı çıktı ve bu bölümün metinden çıkarılmasını sağladı. Ancak bu arada bir başka matbaada bu bildiri 25 bin adet basılmıştı. Bu bildirilerin hemen hemen tümü imha edildi. Ancak birkaç yüz bildiriye ulaşılamadı. Gazetede yayınlanan miting çağrısında ise bu cümle yer almıyordu ¹.

Anarşistlerin bu çağrısı üzerine, 4 Mayıs 1886 günü 1200 dolayında sendika üyesi ve destekçisi, bu saldırıyı protesto etmek amacıyla, Chicago Samanpazarında toplandı. Toplantı olaysız bir biçimde sürerken, polis, kalabalığı dağıtmak için saldırıya geçtiğinde bir bomba patladı; bir kaynağa göre, ikisi hemen ve altısı sonra olmak üzere toplam sekiz polis, bir başka kaynağa göre ise, yedi polis ve dört işçi öldürüldü ve 50 kişi yaralandı. Bu olaylar gerekçe gösterilerek, sekiz anarşist önder tutuklandı ve yargılanmaya başlandı. Mahkeme, son derece önyargılı bir karar verdi. Savcı, zanlıların hiçbirinin patlayan bomba ile uzaktan yakından bir ilgisi olduğunu kanıtlayamazken, jüri zanlıları suçlu buldu.

1 Mayıs'ı kutlama kararı ne zaman alındı? İkinci Enternasyonal'in 1889 yılında Paris'te yapılan ilk kongresinde, A.B.D. Sosyalist İşçi Partisi delegesi J.F.Busche, işgününün kısaltılması için her yıl gösterilerin düzenlenmesi amacıyla belirli bir günün saptanmasını önerdi. Lavigne tarafından önerilen şu karar kabul edildi ²:

"1 Mayıs 1890 Günü Uluslararası Gösteri

"Tüm ülkelerde ve kentlerde aynı zamanda, üzerinde anlaşma sağlanan aynı günde işgününü sekiz saate yasal olarak indirmek için işçilerin kamu yetkililerinin karşısında güçlerini göstermeleri ve Paris Uluslararası Kongresi'nin diğer kararlarının uygulanması için belirli bir tarihte büyük bir uluslararası gösteri örgütlenecektir.

¹ 8 işçi önderinin siyasal kimliği ve her iki miting çağrısının orijinallerinin tıpkıbasımı için bkz. IUF, **May Day, The Origins**, 1985, s.9.

² IUF, a.g.k., s.16.

"Amerikan Emek Federasyonu'nun 1888 Aralık'ında St.Louis'de düzenlenen kongresinde 1 Mayıs 1890 tarihinde benzer bir gösterinin düzenlenmesine daha önceden karar verilmiş olduğu gözönüne alınarak, uluslararası gösteriler için de bu tarih kabul edilecektir.

"Değişik ülkelerin işçileri kendi ülkelerinin özel durumlarının ortaya çıkardığı koşullara göre bu gösteriyi gerçekleştireceklerdir."

Görüldüğü gibi, 1 Mayıs'ı kutlama kararında Chicago olaylarına en küçük bir atıf bile yoktur.